

TIP VE DİN

Tıbbi Sorulara
Dini Cevaplar

hayykitap

Ü M İ T Ö Z D E M İ R

Tıp ve Din

Tıbbi Sorulara Dini Cevaplar

Ümit Özdemir

..... / /

Tıp ve Din

Tıbbi Sorulara Dini Cevaplar

Ümit Özdemir

Hayykitap - 802
Bize Söylenmeyenler - 62

Tıp ve Din
Ümit Özdemir

Tıbbi Editör ve Sağlık Danışmanı: Hatice Kübra Dayı - Sağlık Yönetimi Bilim Uzmanı

Editör: Arzu Aygen Uyumaz

Kapak Tasarımı: Latif Çetinkaya
Sayfa Tasarımı: Turgut Kasay

ISBN: 978-625-7685-06-1
1. Baskı: İstanbul, Ocak 2021

Baskı: Yıkılmazlar Basım Yay.
Prom. ve Kağıt San. Tic. Ltd. Şti.
15 Temmuz Mah. Gülbahar Cad. No: 62/B
Güneşli - İstanbul
Sertifika No: 45464
Tel: 0212 630 64 73

Hayykitap
Zeytinolu Cad. Şehit Erdoğan İban Sk.
No: 36 Akatlar, Beşiktaş 34335 İstanbul
Tel: 0212 352 00 50 Faks: 0212 352 00 51
info@hayykitap.com
www.hayykitap.com
facebook.com/hayykitap
twitter.com/hayykitap
instagram.com/hayykitap
Sertifika No: 12408

© Bu kitabın tüm hakları
Hayygrup Yayıncılık A.Ş.'ye aittir.
Yayınevimizden yazılı izin alınmadan kısmen veya
tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez,
çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Ümit Özdemir

Doğu kökenli bir ailenin tek çocuğu olan Ümit Özdemir 1984 yılında İstanbul'da dünyaya gelmiştir. İlk ve orta öğretiminden sonra İlahiyat Fakültesi'ni tamamlayarak 2013 yılında Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni ve İHL Meslek Dersleri Öğretmeni olarak resmî görev yapmaya başlamıştır. Günümüzde de bu görevine aktif olarak devam etmektedir.

2013 yılında yazarlık kariyerine başlayarak birçok araştırma yazıları kaleme almıştır ve bu çalışmalarına devam etmektedir.

Dini ve kültürel alanda TRT başta olmak üzere birçok ulusal radyo ve televizyon kanalında sunucu, yorumcu ve uzman konuk olarak programlar gerçekleştirmiş, dini ve kültürel yayınlar üzerine de danışmanlık yapmıştır.

Milli ve manevi değerler üzerine birçok bakanlık, başkanlık, belediye, vakıf ve eğitim kurumunda konferanslar vermiş, moderatör ve konuşmacı olarak programlar yapmıştır.

Yazarın *Bu Sorular Adamı Dinden Çıkarır* kitabı “**Türkiye Kristal Küre Ödülleri 2020 Yılı'nın En İyi Kitabı**” ödülünü kazanmıştır.

Çalışmalarını günümüzde de devam ettiren Ümit Özdemir evli ve bir çocuk babasıdır.

Hayykitap'tan yayımlanan kitapları:

Tıp ve Din, Ocak 2021

Bu Sorular Adamı Dinden Çıkarır, Ocak 2020

Hayatımızdaki Yahudi ve Hıristiyan Âdetleri, Nisan 2019

İçindekiler

Önsöz 9

Birinci Bölüm: Tıp Tarihine Farklı Bir Bakış 11

Hekimlerin Atası Lokman Hekim 13

Tıbbın Babası Hipokrat 14

Tıbbın İkinci Hipokrat'ı Galenos (Calinus) 16

Avrupa Tıp Tarihi 16

İslam Tıp Tarihi 17

Selçuklular Döneminde Tıp 19

Osmanlılar Döneminde Tıp 19

Tıbb-ı Nebevi 20

İkinci Bölüm: Tıbbi Sorulara Verilen Dini Cevaplar 25

Soru 1: İslam Tarihi'nde Bulaşıcı Hastalıklar Olmuş Mudur?

Bulaşıcı Hastalıkların Müslümanlara Yüklediği

Sorumluluklar Nelerdir? 27

Temizlik İmanın Yarisidir! 29

Sorumsuzca Davranmak Kul Hakkıdır! 30

Soru 2: Kürtaj Yaptırmanın İslam'daki Yeri Nedir? 32

Kürtajın Tarihteki Yeri 32

Kürtajın İslam'daki Yeri 33

Soru 3: Ötanazinin İslam'daki Yeri Nedir? 35

Ötanazinin Tarihteki Yeri 35

Ötanazinin İslam'daki Yeri 36

Soru 4: Tüp Bebek Yapmanın İslam'daki Yeri Nedir? 38

Soru 5: Sperm Bankalarından Alınan Spermle Oluşan Gebeliklerin İslam'daki Yeri Nedir? 40
Sperm Bankalarına İslam Dünyasının Bakışı 40
Sperm Bankalarına Sağlık Bakanlığı'nın Bakışı 41

Soru 6: Süt Bankalarının İslam'daki Yeri Nedir? 42

Soru 7: Alkol veya Şarap İçmek Kalp ve Benzeri Hastalıklara İyi Gelir mi? 45
Alkolün Tarihi Üzerine Söylenenler 46
Alkol Kullanımının Sağlık Üzerindeki Etkileri 47
Alkol Hakkında Bilinen Yanlışlar! 48
Alkol ve İslam Dinindeki Haramlığı! 49

Soru 8: Tıbbi İlaçlarda ve Temizlik Malzemelerinde Kullanılan Alkol Caiz midir? 52**Soru 9: Estetik Ameliyatlarının İslam'daki Yeri Nedir?** 54

Soru 10: Dövme Abdest ve Gusle Engel midir? Dövme Yaptırmanın İslam'daki Yeri Nedir? 56
Dövme Yapmanın İslam'daki Yeri 56
Dövme Yapanların Gusül ve Abdest Durumları 57
Dövme Yapmanın Sağlığa Zararları 58

Soru 11: Diş Sağlığında Misvak Kullanımının Önemi Nedir? 59

Misvağın Tarihçesi 59
Misvağın İçeriği ve İnsana Faydaları 60
Hz. Muhammed (s.a.v)'in Misvak Kullanması ve Tavsiye Etmesi 61
Diş Fırçası ve Macun, Misvak Yerine Kullanılabilir mi? 62

Soru 12: Diş Dolgusunun İslam'daki Yeri Nedir?

Dolgu Diş, Abdest ve Gusle Engel midir? 63
Dişlere Yapılan Dolgu ve Kaplama Gibi İşlemlerin Abdest ve Gusül ile İlişkisi 64
Altın Diş Takmanın İslam'daki Yeri 64

Soru 13: Çift Cinsiyetli (Hermafrodit / Hünsa)

Doğan Kişilerin Tıbbi ve Dini Durumu Nedir? 66
Tıp Dünyasında Hünsanın (Hermafroditin) Yeri 66
İslam Böyle Doğan Kişileri Yadırgamaz! 67
Hünsa Olan Kişiler Eşcinsel Değildir! 69
Hünsa Olan Kişilerin Ölümü Sonrasında Yapılanlar 70
Hünsanın Yıkanması 70
Hünsanın Kefenlenmesi 70
Hünsanın Cenaze Namazı 71
Hünsanın Mezara Defnedilmesi 71

Soru 14: Midye Yemek Haram mıdır?

Sağlığa Zararı Var mıdır? 73
Midye Yemek Yahudilikte Haramdır! 75
Hoşumuza Gitmeyen Yiyeceklerin Haram Olduğunu Söylemek! 75
Midye Regl (Adet, Hayız, Aybaşı) Gören Bir Canlı mıdır? 77
Peki, Midye Yemek Sağlıklı mı Yoksa Zararlı mı? 77

Soru 15: İdrarını Tutamayan veya İdrar Torbası Kullanan

ya da Sürekli Kanaması Olan Hastaların Abdest Durumları Nasıl Olur? 79
Özür Sahibi Kişilerin Abdesti 79
Hanefi İslam Hukukçularının Görüşü 80
Şafii İslam Hukukçularının Görüşü 80
Maliki İslam Hukukçularının Görüşü 80
Özür Sahibi Kişilerin Elbiselerindeki Necasetin Hükmü 81

Soru 16: Gebeliği Engellemek İçin Kordon Bağlatmak veya Spiral Taktırmak ve Hastanın Avret Yerine Bakmak 82

Caiz midir? 82

Kordon Bağlatmak 83

Spiral Taktırmak ve Hastanın Avret Yerine Bakmak 83

Soru 17: Zayıflamak İçin Yapılan Tüp Mide Ameliyatları Caiz midir? 85

Soru 18: Saç Ektirmek ve Peruk Takmak Caiz midir? 87

Hz. Peygamber Döneminde Saça Saç Ekletme 87

Günümüzdeki Saç Ektirme İşlemleri 88

Soru 19: Yatalak Hastalar Namazdan Sorumlu mudur? 90

Hastaların Namaz Kılma Şekilleri 91

Bitkisel Hayattaki Hastaların Namazı 91

İma ile Namaz Kılmak 92

İma Yapamayan Ağır Hastaların Namazı 92

Soru 20: Organ Naklinin Tarihi, Tıbben Önemi ve İslam'daki Yeri Nedir? 94

Dünyada Organ Naklinin Tarihçesi 94

Türkiye'de Organ Naklinin Tarihçesi 96

İslam Dininin Organ Nakline Bakışı 97

İslam Hukukunda Organ Naklinin Caiz Olması İçin Gerekli Şartlar 97

Nakledilen Organın Ahiretteki Durumu! 98

Organ Naklinde Beyin Ölümü Tartışmaları! 99

İslam Hukukuna Göre Beyin Ölümü

Gerçek Bir Ölüm Değildir! 101

Önsöz

Tıp ve din, tarih boyunca insanlık tarafından en çok önemsenen ve en az insanlık tarihi kadar eski olan iki önemli konudur. Tıp, insan sağlığının sürdürülmesi, bozulan sağlığının yeniden düzeltilmesi, hastalık ve sakatlıkların önlenmesi için çalışmalarla bulunan bilimsel disiplinlerin adıdır. Din ise, peygamberler aracılığıyla gönderilmiş ve akıl sahibi insanların kendi iradeleriyle kabul ettikleri manevi kurallar bütünüdür. Bu bağlamda din, toplumsal yaşayışın önemli unsurlarından biri olmakla beraber toplumun davranışlarına yön veren merkezi bir otorite konumuna sahiptir. Dolayısıyla ilk insanla birlikte var olan tıp ve din; toplumları önemli bir şekilde etkileyen, doğrudan etkileşim içinde olan ve insanlık var olduğu sürece de etkisini koruyacak olan iki önemli unsurdur.

Tıp ve dinin toplumları etkilemesi yanında birbirleriyle olan etkileşimi de gelişimleri açısından oldukça önemli ve dikkat çekicidir. Tarih boyunca tıbbın şekillenmesinde dinin oldukça önemli etkisi olmuştur. Nitekim Orta Çağ Avrupası'nda kilisenin baskısı altında bulunan Batı tıbbı, hurafelerle ve anlayışsız din adamlarının söylemleriyle mücadele ederken; İslam medeniyeti Doğu'da gıpta edilen bir sağlık sistemi kurmuştur. Müslüman hekimlerin yazdıkları eserler, Batı tıbbının yükseldiği dönemde tıp okullarında ders kitapları olarak okutulmuştur.

Eski dönemlerde tıp ve din hizmetleri genellikle aynı kişiler tarafından sunulmaktaydı. Ancak zamanla iki disiplinin birbirinden ayrılması, Müslümanların tıbbi konularda dini cevaplar aradıkları karmaşık yeni soruların oluşmasına sebep olmuştur!

Biz de bu çalışmamızda hem insanların merak ettiği bu sorulara Kur'an ve Sünnet ışığında cevaplar (fetvalar) aradık, hem de tıbbın gizemli tarihinden kısa kısa bilgiler aktarmaya çalıştık. Ayrıca eserin herkes tarafından kolayca anlaşılır olması için de anlaşılır bir dil kullanmaya özen gösterdik. Eserin oluşmasında emeği geçen herkese teşekkürlerimizi sunar, hayırlara vesile olmasını temenni ederiz.

Gayret bizden, başarı da Allah'tandır!

Ümit Özdemir

Ekim 2020

Birinci Bölüm

Tıp Tarihine Farklı Bir Bakış

*T*ıp tarihiyle ilgili bilgiler antik devirlerden 19. yüzyıla kadar gelen klasik eserler içerisinde kısa ve dağınık bir şekilde yer almıştır. Tıbbın tam olarak ne zaman başladığıysa bilinmeyen bir konudur. Çünkü insanlığın var olduğu her devirde hastalıklar ve hastalıklara şifa arayan hekimler hep olmuştur. Özellikle hekimlerin atası olarak kabul edilen **Lokman Hekim**, tıbbın babası olarak görülen **Hipokrat** (Hippokrates), tıp dünyasının ikinci Hipokrat'ı olarak isimlendirilen **Galenos** ve yaptıkları çalışmalarla dünya tıp tarihine geçen Müslüman hekimler **İbni Sina**, **Râzi**, **Zehravî** ve **İbnü'n-Nefis** bunlardan sadece bazılarıdır.

Hekimlerin Atası Lokman Hekim

Lokman Hekim'in biyografilerinde hayatı hakkında çok fazla rivayet bulunmaktadır. Ancak İslami kaynaklarda Hz. Eyyüb peygamberin kız kardeşinin veya teyzesinin oğlu olduğu belirtilmektedir. Ayrıca Hz. Davud peygamberden ilim öğrendiği ve onun yardımcısı olduğu da bildirilmektedir. Bunların dışında Hz. İsa ile Hz. Muhammed (s.a.v) arasındaki dönemde yaşadığı da öne sürülmektedir. Diğer taraftan Habeşli (Etiyopyalı) veya Nübyeli (Sudanlı) siyahî bir köle olduğu da başka rivayetler arasında geçen bilgilerdir.¹

Kur'an-ı Kerim'deki **Lokman Suresi** onun adını taşımakta ve ismi sadece bu surede geçmektedir. Fakat bu surede kimliğine dair bilgiler bulunmamaktadır. Lokman Hekim'den bahseden ayetlerde ise ona hikmet² verildiği bildirilmekte ve oğluna hi-

¹ TDV (Türkiye Diyanet Vakfı) İslam Ansiklopedisi, Lokman Maddesi, Ankara 2003, c. 27, s. 205.

² **Hikmet:** Din konusunda derin bilgi, sahil inanç, akıl, yerinde ve doğru konuşma, isabetli görüş ve davranış olarak açıklanmışlardır. Hikmet hem doğru bilgi, inanç ve düşünceyi hem de bu zihni birikimin mümkün olan en mükemmel şekilde hayata geçirilmesini ifade eder. Lokman Hekim'e verilen hikmetin çerçevesi çizilirken tevhid inancının başta geldiği görülmektedir. Esasen bu, şükürün de birinci şartıdır; bu sebeple Lokman Hekim, kendisi Allah'ın birliğine inandığı gibi oğluna da şirkten uzak durmayı öğütlemiştir. (Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Kur'an Yolu Tefsiri, Ankara 2012, c. 4, s. 336.)

taben iman, ibadet ve ahlak kurallarına dair öğütleri yer almaktadır.³ Ayrıca kaynaklarda Lokman Hekim'den **hekimlerin atası** olarak bahsedilmekte ve bütün bitkilerin özünü bildiği belirtilmektedir.⁴

Tıbbın Babası Hipokrat

Hipokrat'ın biyografilerinde hayatı ve gerçek şahsiyeti hakkında çok az bilgi bulunmaktadır. Muhtemelen M.Ö. 460 yılında Kos (İstanköy) adasında doğmuş, ilk tıp öğrenimini de babası Heraklides'ten almış, atomcu ve filozof olan Demokritos ve başka bir filozof olan Gorgias'tan ders görmüştür. Daha sonraki yıllarda da Yunanistan ve Marmara denizinin kuzey bölgelerini dolaşmış, Atina'da bulunmuş ve memleketi Kos'ta tıp dersleri vermiştir. M.Ö. 380-375 yılları arasındaki bir tarihte kuzey Yunanistan'daki Larissa şehrinde ölmüş ve buraya gömülmüştür.⁵

İslamî kaynaklarda adı Bukrat, Bukratis, Ebukrat, İbukrat, İbukratis gibi farklı şekillerde geçen Hipokrat'ın tıp tahsilini babasından ya da kendisiyle aynı adı taşıyan dedesinden veya II. Asklepios'tan aldığı belirtilmektedir. Ayrıca ilgili kaynaklarda biri kız üç çocuğu olduğu ve torunlarından ikisinin de kendi adını taşıdığı ve biri asıl Hipokrat olmak üzere dede, baba ve iki torundan meydana gelen dört Hipokrat'ın olduğundan bahsedilmektedir.⁶

Modern tıbbın babası sayılan Hipokrat, o güne kadar uygulanan geleneksel dinî ve sihrî (büyü) metotları ile yapılan tedavilere karşı hem akla hem de tecrübeye yer veren bir tıp anlayışı ortaya koymuş ve klinik olaylara ait gözlemlerini aktararak tıpta tecrübelerin önemini vurgulamıştır. Nitekim onun akılcı ve pozitif bir yaklaşımı bulunmaktaydı! Ayrıca Hipokrat'a göre tıp ilahi bir sanattı ve bu sanatı icra eden hekim de hem tanrıların yardımını görmek-

ÜMİT ÖZDEMİR

TIP VE DİN

Tıbbi meselelere dinin nasıl baktığını çoğumuz merak ederiz. Basit bir estetik operasyondan tutun, ötanazi gibi “hayati” kararlara kadar pek çok yerde işin manevi boyutu girer devreye. Organ nakli gibi bıçak sırtı konularda karar vermek gerektiğinde “tarafsız bilgi”ye ihtiyaç duyarız. Kimi zaman da, tüm toplumu ilgilendiren süt bankalarını milletçe, enine boyuna tartışırız, sorular sorarız. Kürtaj, sperm bankası, tüp bebek, doğum kontrolü, hastalık durumunda ibadet, alkol kullanımı, çift cinsiyetlilik, diş tedavileri, saç ektirme, tüp mide ameliyatları, vücuda dövme yaptırma dinimizce nasıl değerlendirilir? Bulaşıcı ve salgın hastalıklarda neler öğütlenir?

Bu Sorular Adamı Dinden Çıkarır kitabıyla **“Türkiye Kristal Küre Ödülleri 2020 Yılı'nın En İyi Kitabı”** ödülünü kazanan ilahiyatçı yazar Ümit Özdemir, elinizdeki *Tıp ve Din* kitabında tüm bu soruları akademik kaynaklar ışığında cevaplıyor.

Bu soruların cevabı sadece evet veya hayır değil. Siyah beyaz değil... Hayat gibi... Ayet ve hadislerde nasıl yer alıyor, konu hakkında yazılmış eserlerde ne deniyor, hepsini aktararak hangi koşullarda nasıl değerlendirme yapabileceğimizi anlatıyor. Farklı görüşleri dile getiriyor.

Kulaktan dolma rivayete değil, kanıta, belgeye dayalı bilgiye itibar edenler için önemli bir rehber!

hayykitap

20 TL
KDV'DEN MUAFTIR

ISBN: 978-625-7685-06-1

9 786257 685061

³ Lokman, 12-19.

⁴ TDV İslam Ansiklopedisi, Lokman Maddesi, Ankara 2003, c. 27, s. 206.

⁵ TDV İslam Ansiklopedisi, Hipokrat Maddesi, İstanbul 1998, c. 18, s. 119.

⁶ TDV İslam Ansiklopedisi, Hipokrat Maddesi, İstanbul 1998, c. 18, s. 119, 120.